

Werken buiten de stad

Een analyse van de economische activiteiten in het landelijk gebied van de 'Brugse Veldzone'

Rik Houthaeye en Hans Desmyttere¹

WES Onderzoek & Advies

De aandacht voor het platteland is met veel nadruk terug op de beleidsagenda geplaatst. De positie van plattelandsgebieden als woon-, verblijfs- en werkplaats is daarbij een bijzonder aandachtspunt. Het beeld van het platteland was destijds verbonden met dit van agrarische activiteiten die er hun stempel leggen op het ruimtegebruik. Het gezicht van de dorpen verwees traditiegetrouw naar het rurale karakter. De voorzieningen in deze dorpen hielden gelijke tred met het economisch draagvlak, geboden door agrarische activiteiten. Maar deze traditionele functies zijn grondig aan het veranderen. Zo stelden De Roo en Thissen² vast dat de woonplekken op het platteland zich steeds meer losmaken van hun rurale economische band. In de mate dat de gemeenten in de buitengebieden troeven als woongebied uitspelen, positioneren aantrekkelijke dorpen zich steeds meer als evenwaardige alternatieven voor de betere stadsdelen. Minder aantrekkelijke dorpen verliezen de slag en voorzieningen worden uitgeselecteerd omdat het economisch draagvlak aan erosie onderhevig is.

Dit alles beïnvloedt de economische positie van deze gebieden. Vooral in de landbouw en agro-industrie zijn deze veranderingen het sterkst voelbaar. Het gewicht van het agrarische karakter van de economie van het platteland neemt gestaag af. Onder meer de globalisering van de markten leidt tot een uitsortering van de agrarische bedrijven. Daarnaast winnen de andere op het platteland aanwezige industrie en diensten, en nieuwe economische dragers aan betekenis. Dit stelt uitdagingen aan de aard van de beleidsmatige sturing van de economische activiteiten op dit platteland.

Aandacht voor het platteland

Dit artikel gaat in op een aantal economische trends op het platteland en onderzoekt de economische betekenis van de gebieden gelegen buiten de stedelijke gebieden. Gewoontetrouw wordt dit het platteland of het landelijk gebied genoemd. In de analyse zullen we vaststellen dat de populaire benadering van de tweedeling 'stad en platteland' echter nog moeilijk houdbaar is. Ook andere discussiefora en onderzoeksrapporten bevestigen de vaststelling dat het 'Vlaamse Platteland' niet meer bestaat³. Dit stelt ook vragen naar de opdeling van het Ruimtelijk

Structuurplan Vlaanderen: het stedelijk gebied en het buitengebied.

Binnen deze vaststelling richten we onze aandacht naar de positie en de betekenis van economische activiteiten in het buitengebied. Aanleiding voor deze bespreking is het onderzoek van de Universiteit Gent en WES naar de economische activiteiten in het zogenaamde landinrichtingsgebied van de 'Brugse Veldzone' (zie kader). In de volgende paragraaf duiden we aan welke vragen hierbij op de voorgrond traden. Aan de hand van de case van de 'Brugse Veldzone' onderzoeken we vervolgens de uitdagingen van het Vlaams ruimtelijk-economisch beleid ten aanzien van economische ontwikkeling op het 'platteland'.

KENMERKEN VAN DE PLATTELANDSECONOMIE IN DE BRUGSE VELDZONE

Structuur van de economie in de gemeenten van de Brugse Veldzone

Een globale analyse van de economische structuur wordt gehouden op basis van de gegevens beschikbaar op het niveau van de gemeente⁴. In de gebiedsafbakening van de Brugse Veldzone is ook de stad Brugge gelegen. Met deze factor moet dus rekening gehouden.

De primaire sector staat in voor 4,1% van de totale werkgelegenheid in de gemeenten behorend tot de Brugse Veldzone. In West-Vlaanderen is dit percentage 4,4%. Gemeenten met een relatief sterke vertegenwoordiging van de primaire sector in de totale tewerkstelling zijn Wingene (18,2%), Ruiselede (12,7%), Damme (12,4%) en Lichtervelde (10,2%). Indien we een groot deel van Brugge buiten beschouwing laten dan zou het aandeel van de landbouw in de totale tewerkstelling aanzienlijk hoger liggen.

Het belang van de tertiaire sector in het totaal van de gemeenten die behoren tot de Brugse Veldzone is veel groter in vergelijking met West-Vlaanderen. Ongeveer 72% van de totale tewerkstelling in de gemeenten die behoren tot de Brugse Veldzone bestaat uit tertiaire activiteiten tegenover 64,6% in West-Vlaanderen. Het is opnieuw hoofdzakelijk de stad Brugge die zorgt voor dit hogere aandeel van de tertiaire sector. Indien we Brugge buiten beschouwing laten, stellen we vast dat het aandeel van de secundaire sector in de Brugse Veldzone relatief belangrijker is dan in West-Vlaanderen. Gemeenten met een relatief hoog aandeel van de secundaire sector in de totale werkgelegenheid zijn Oostkamp (49,8%), Zedelgem (49,3%), Lichtervelde (44,9%), Wingene (35,6%) en Jabbeke (33,5%). Enkel in Brugge (82,6%), Damme (73,5%) en Torhout (71,3%) is het belang van de tertiaire sector groter dan in West-Vlaanderen (64,6%). Indien we Brugge buiten beschouwing laten, zien we dat de tewerkstelling een relatief sterk industrieel karakter heeft. 42,2% van de bezoldigde tewerkstelling is gesitueerd in de secundaire sector tegenover 55,5% in de handel en dienstensector. Met Brugge inbegrepen neemt uiteraard het belang van de tertiaire sector toe.

Het landinrichtingsproject 'de Brugse Veldzone'

In het decreet van 21 december 1988 houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij worden een aantal opdrachten toevertrouwd aan de Vlaamse Landmaatschappij. Een belangrijke taak daarbij is de **landinrichting**, omschreven als: *'het bevorderen, voorbereiden, integreren en begeleiden van maatregelen, handelingen en werken die uitgaan van de bevoegde overheden en gericht zijn op het vrijwaren, herwaarderen en meer geschikt maken van de landelijke gebieden, de recreatiegebieden, de woongebieden met landelijk karakter en de ontginningsgebieden, zoals vermeld op de gewestplannen'*.

Op 11 juni 1999 werd door de Vlaamse minister voor Leefmilieu en Tewerkstelling aan de Vlaamse Landmaatschappij de opdracht gegeven om een voorstudie op te stellen voor het gebied genaamd 'Brugse Veldzone'. **Het studiegebied, dat vooral op basis van de kenmerken van het landschap is afgebakend, omvat het volledige grondgebied Oostkamp, Beernem en Zedelgem en delen van het grondgebied van de gemeenten Brugge, Damme, Ruiselede, Wingene, Torhout, Jabbeke en Lichtervelde, en beslaat een oppervlakte van circa 38.000 ha.**

Na het afsluiten van deze voorstudie wordt er gewerkt aan het richtplan, het eigenlijke landinrichtingsplan. De laatste planfase is de opmaak van de diverse inrichtingsplannen die dienen voor de uitvoering van de deelprojecten vermeld in het richtplan.

In het richtplan wordt beoogd de grote opties weer te geven voor de inrichting van het projectgebied en een overzicht te geven van de nodige maatregelen, handelingen en werken die nodig zijn voor het vrijwaren, herwaarderen en meer geschikt maken van het gebied conform de bestemmingen toegekend door de wet- en decreetgeving op de ruimtelijke ordening en de stedenbouw.

In landinrichtingsprojecten worden via structurele inrichtingsmaatregelen aan alle functies binnen de open ruimte nieuwe, geïntegreerde en duurzame ontwikkelings

kansen geboden binnen een globale ontwikkelingsvisie over het gebied. De uitvoering van deze maatregelen gebeurt in de vorm van samenwerkingsverbanden. De meest geschikte partner voert landinrichtingswerken uit met eigen instrumenten en middelen. De overheid stimuleert de samenwerking door de planvorming en het overleg te organiseren.

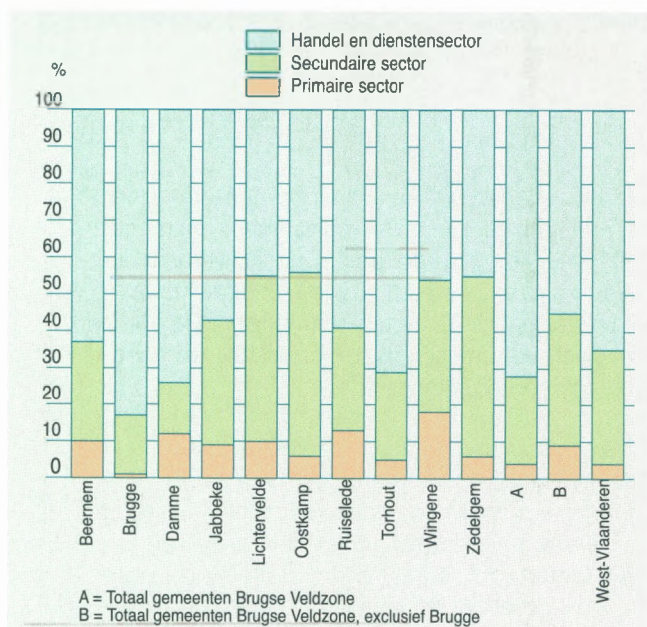
In het kader van de opmaak van het richtplan "de Brugse Veldzone" werd door de Vlaamse Landmaatschappij een opdracht verleend aan de **Universiteit Gent** (prof. dr. Rik Houthaeve) en **WES Onderzoek & Advies**. In de voorstudie werd immers vastgesteld dat binnen het gebied de economische activiteit voortdurend in evolutie is. De opgave van de landinrichting kon dan ook aangescherpt worden met de aandacht voor de economische vitaliteit en de leefbaarheid van de landelijke woonkernen, rekening houdende met de ruimtelijke kwaliteit in het gebied.

Het aan de Universiteit Gent en WES Onderzoek & Advies opgedragen onderzoek had de volgende doelstelling: *"een duidelijk overzicht te verkrijgen van de mogelijke te nemen maatregelen binnen het landinrichtingsproject "De Brugse Veldzone" in functie van het vergroten van de economische vitaliteit en de leefbaarheid van de woonkernen binnen het landelijk gebied, rekening houdende met de ruimtelijke kwaliteit binnen het gebied"*. De economische sectoren toerisme (en recreatie) en land- en tuinbouw werden via andere deelonderzoeken behandeld.

In dit artikel wordt niet ingegaan op de beleidsmatige keuzes die in het kader van het landinrichtingsproject in voorbereiding zijn. Wel wordt vanuit de case van de 'plattelandseconomie' in de Brugse Veldzone een algemeen beeld geschetst van de uitdagingen op het vlak van het ruimtelijk en economisch beleid ten aanzien van het buitengebied in Vlaanderen. De leefbaarheidproblematiek van de kernen in het buitengebied behandelen we slechts zijdelings.

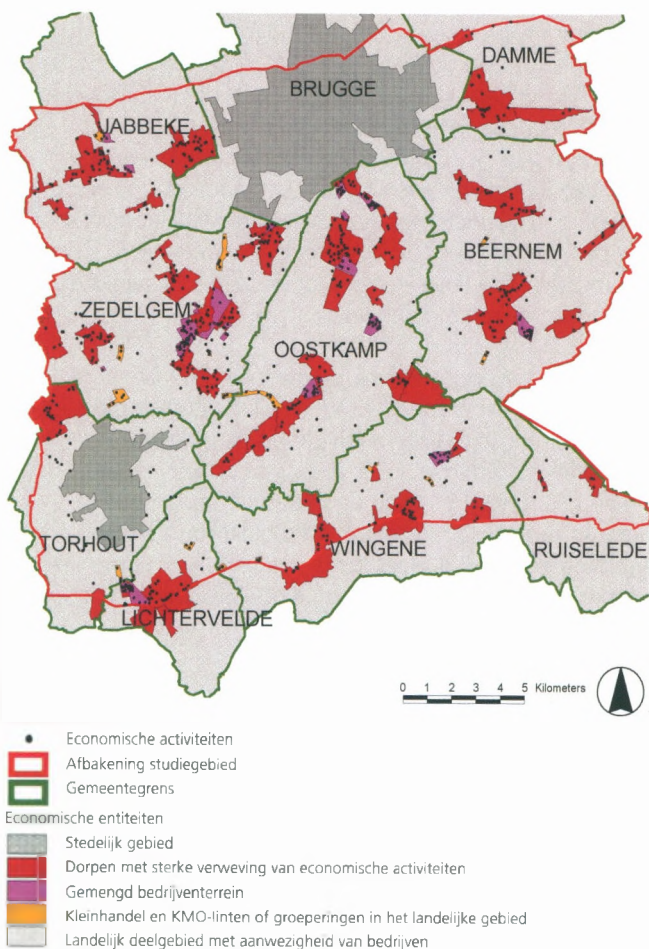

Figuur 1
Procentueel aandeel van de drie hoofdsectoren in de totale tewerkstelling in de gemeenten behorend tot de Brugse Veldzone, naar hoofdsector, 2000

Bron: RSZ, RSVZ, verwerking: WES Onderzoek & Advies

Figuur 2
De ruimtelijke inbedding van de economische activiteiten in het landelijke gebied van de Brugse veldzone

In de secundaire sector is de metaalsector de belangrijkste sector. Andere belangrijke sectoren in de secundaire sector zijn de bouw, de voedingssector, de sector vervaardiging van meubelen (maar met een sterke daling van de tewerkstelling) en de sector uitgeverijen, drukkerijen. Deze laatste sector is een relatief belangrijke groeier (zie figuur 1).

Een plattelandseconomie in de schaduw van het stedelijk gebied Brugge

Uit deze eerste algemene bespreking is het moeilijk om scherp te stellen op de betekenis van de economische activiteiten 'in het eigenlijke landelijke gebied'. Het gebied is daarvoor te heterogeen en deels verstedelijkt. Zelfs als we de stad Brugge afzonderen uit de cijfers blijkt de economische structuur sterk beïnvloed door enkele relatief grote tewerkstellingscentra zoals Zedelgem en Oostkamp. Toch worden een aantal trends duidelijk, zoals het relatieve belang van de tertiaire sector en de aanwezigheid van een aantal belangrijke secundaire sectoren. De economische prestaties van het gebied van de Brugse Veldzone zijn ook buiten de delen die aansluiten bij het 'regionaal-stedelijk gebied Brugge', niet gering en zijn waarschijnlijk ook niet alleen te verklaren door 'endogene' ontwikkelingen⁵. De geografische ligging ten opzichte van de steden Brugge en in mindere mate Torhout is hiervoor betekenisvol. De ruimtelijke nabijheid van deze steden (de geringe tijdsafstand) en de goede ontsluiting naar het hoofdwegennet scheppen aantrekkelijke vestigings- en doorgroeivoorwaarden voor de bedrijvigheid.

De ruimtelijke inbedding van de economische activiteiten in het landelijke gebied van de Brugse Veldzone

Het onderzoek ging een stap verder dan deze globale vaststellingen. Van belang was ook een goed inzicht te verwerven in de economische activiteiten in het landelijke gebied van de Brugse Veldzone via een ruimtelijk-economische analyse. Op deze wijze werd beoogd de reële betekenis in te schatten van economische activiteiten buiten de stedelijke centra en de grote regionale bedrijventerreinen.

Om het beeld van de lokale inbedding van economische activiteiten scherp te stellen werd een ruimtelijke inventaris opgemaakt. Er werd gebruik gemaakt van een puntenbestand met adresgegevens en een gegevensbestand met RSZ-gegevens⁶. Beide bestanden werden aan elkaar gekoppeld, gecontroleerd en gecorrigeerd. Deze koppeling gebeurde in een GIS-omgeving waardoor een visuele representatie van de economische activiteiten mogelijk is. De bedrijven, waarvan de gegevens beschikbaar waren, werden geografisch gelokaliseerd (zie figuur 2). Hieruit bleek dat de spreiding van de bedrijven in de ruimte een patroon volgt gebaseerd op:

- verwevenheid in een kern (afhankelijk van de omvang van de kern);
- aansluiting op een verkeersinfrastructuur;
- door de overheid georganiseerde terreinen en al dan niet aansluitend bij kernen of bij verkeersinfrastructuren.

Op basis van economische kenmerken (aantal en omvang), ruimtelijke kenmerken (situering ten opzichte van ruimtelijke structuren) en beheersvorm (al dan niet een georganiseerd bedrijventerrein) werd volgende typologie opgesteld van het ruimtelijk voorkomen van economische activiteiten in het landelijk gebied van de Brugse Veldzone:

- **Dorpen met een sterke verweving van economische activiteiten**⁷. Bij onze analyse van de Brugse Veldzone onderscheiden we naast de beleidscategorieën uit het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan, namelijk de hoofddorpen en woonkernen, ook een bijkomende categorie van de zogenaamde 'landelijke kernen'⁸.
- De groepering van bedrijven op een **gemengd bedrijventerrein**;
- De **KMO-linten of groeperingen** (met kleinhandel) in het landelijk gebied;
- Het overige **landelijk deelgebied** met aanwezigheid van **verspreide bedrijven**.

Betekenis van de 'landelijke economie' in de Brugse Veldzone

In het onderzoek is gebleken dat voormelde typologie verhelderend heeft gewerkt om de betekenis van economische activiteiten in het landelijk gebied te duiden. We beschrijven deze lokale inbedding volgens de vier categorieën (zie tabel 1):

1. Dorpen met sterke verweving van economische activiteiten

Het studiegebied telt 41 dorpen met een sterke verweving van economische activiteiten. 11 hoofddorpen tellen 268 bedrijven met 2.186 tewerkgestelden; 3 woonkernen kenmerken zich door 71 bedrijven met 351 werknemers.

Daarnaast zijn er nog 27 landelijke kernen die 187 bedrijven tellen met 1.215 werknemers. Het relatieve belang van de economie in de landelijke kernen is duidelijk, want dit is toch meer dan de helft van de gerealiseerde tewerkstelling in de bedrijven gesitueerd in de hoofddorpen.

De hoofddorpen en woonkernen typeren zich door een sterke aanwezigheid van bedrijven uit de meubelsector, de bouwsector, de voedingsnijverheid en de sector vervaardiging van producten van metaal. Daarnaast kennen de hoofddorpen een relatief groot aantal groothandelszaken en garages en autohandels. De voornaamste activiteiten in de landelijke kernen zijn de bouwactiviteiten (aannemers voor bouw van individuele huizen, loodgieters, schrijnwerkers, ...). Deze activiteiten komen voor in 88 van de 187 bedrijven in de landelijke kernen. Hoewel de landelijke kernen instaan voor ongeveer een vijfde van de bedrijven die geselecteerd werden in het studiegebied, realiseren zij naar schatting (slechts) een omzet van ongeveer 10% van de totaal geraamde omzet in het gebied.

2. Groepering van bedrijven op een gemengd bedrijventerrein

Er werden 19 groepen van bedrijven op gemengde bedrijventerreinen in het studiegebied geselecteerd. Oostkamp en Zedelgem tellen elk 7 entiteiten, Jabbeke 2, Lichtervelde, Wingene en Beernem elk 1. In totaal tellen we 184 bedrijven met 6.715 tewerkgestelden op deze gemengde bedrijventerreinen. Bijna 70% van de tewerkstelling op deze gemengde bedrijventerreinen situeert zich in de metaalsector in ruime zin. De belangrijkste subsector is vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen. Andere sectoren met een relatief belangrijke tewerkstelling zijn de voedingsnijverheid, uitgeverijen en drukkerijen, het vervoer, de bouwsector en de groothandel.

Tabel 1

Aantal bedrijven, tewerkstelling, omzet en toegevoegde waarde per typologie in de Brugse Veldzone

Type entiteit	Aantal bedrijven		Tewerkstelling		Omzet (miljoen euro)		Toegevoegde waarde tegen factorkosten (miljoen euro)	
	Absoluut	Relatief %	Absoluut	Relatief %	Absoluut	Relatief %	Absoluut	Relatief %
Dorpen met sterke verweving van economische activiteiten	526	58,4	3.752	31,6	687,3	28,9	151,4	24,8
Hoofddorpen	268	29,7	2.186	18,4	389,3	16,4	87,4	14,3
Woonkernen	71	7,9	351	3,0	66,3	2,8	13,1	2,1
Landelijke kernen	187	20,8	1.215	10,2	231,7	9,8	50,9	8,3
Groepering van bedrijven op gemengd bedrijventerrein	184	20,4	6.715	56,6	1.475,6	62,1	402,8	66,0
Kleinhandel en KMO-linten of groeperingen in het landelijk gebied	57	6,3	379	3,2	58,2	2,5	15,3	2,5
Landelijk deelgebied met verspreide aanwezigheid van bedrijven	134	14,9	1.022	8,6	154,3	6,5	40,7	6,7
Totaal	901	100,0	11.868	100,0	2.375,4	100,0	610,2	100,0

3. KMO-linten of groeperingen (met kleinhandel) in het landelijk gebied

In totaal werden 15 kleinhandel- en KMO-linten of groeperingen in het landelijk gebied onderscheiden: 4 in Zedelgem en Wingene, 2 in Beernem en Lichtervelde en 1 in Damme, Jabbeke en Oostkamp.

Tot de activiteiten die we selecteerden⁹ behoren er in totaal 57 bedrijven met 379 tewerkgestelden tot dergelijke kleinhandel- en KMO-linten. Het aandeel in de totale tewerkstelling¹⁰ in de Brugse Veldzone bedraagt dus 3%.

De activiteiten met de grootste tewerkstelling situeren zich in de sector vervaardiging van meubelen, vervoer en bouw. Daarnaast situeren zich ook 7 bedrijven in de groothandel, naast de niet geanalyseerde kleinhandel.

4. Landelijk deelgebied met verspreide aanwezigheid van bedrijven

In het landelijk gebied van de 9 gemeenten die behoren tot de Brugse Veldzone (exclusief Brugge) zijn 134 verspreide bedrijven aanwezig. Zij vertegenwoordigen een tewerkstelling van iets meer dan 1.000 personen.

Meer dan de helft van de bedrijven gevestigd in de open ruimte in de Brugse Veldzone zijn gesitueerd in de bouwsector. De sector van het goederenvervoer over de weg telt 17 bedrijven. Verder zijn ook de sectoren vervaardiging van meubelen, vervaardiging van producten van metaal, vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen en groothandel belangrijk voor de tewerkstelling in de open ruimte.

De ruimtelijk-economische positie van de Brugse Veldzone

Het gebied van de Brugse Veldzone wordt gekenmerkt door een relatief belangrijke aanwezigheid van economische activiteiten. Hoewel veel delen typisch landelijke kenmerken bezitten en de open ruimte manifest aanwezig is, is hier toch eerder sprake van semi-ruraal tot randstedelijk gebied.

Gemengde regionale bedrijventerreinen (Zedelgem, Beernem, Torhout) en grootschalige individuele bedrijven (CNH Belgium te Zedelgem en Tyco Electronics Belgium EC te Oostkamp) zijn manifest aanwezig in dit peri-urbaan gebied. Daarnaast zijn grote 'bedrijvige' hoofddorpen (Beernem, Zedelgem, Oostkamp) belangrijke ruimtelijke dragers van economische activiteiten. Dit geldt, naar verhouding, evenzeer voor de overige hoofddorpen en woonkernen. Het aandeel van economische activiteiten in de (kleinere) landelijke kernen en in de open ruimte is opvallend.

Het hoofdaandeel van de economische activiteiten is verweven in het woonweefsel of gelokaliseerd op grote regionale bedrijventerreinen. Deze economische dragers zijn geënt op het hoofdwegpatroon en onderling verbonden door belangrijke secundaire wegen. Sommige van deze secundaire wegen hebben op hun beurt economische activiteiten gefixeerd. Linten van commerciële en ambachtelijke bedrijvigheid voltooien op vele plaatsen het

verstedelijkt karakter van het landschapsbeeld.

Deze structuur en haar voorkomen heeft nog maar weinig gemeen met de landelijkheid van het gebied.

Noch een uitgesproken perifere ligging ten aanzien van de stedelijke gebieden, noch een kenmerkend aandeel van op de agrarische structuur gebaseerde economische activiteiten bepalen de economische rol van de Brugse Veldzone. De economische positie van het gebied is met andere woorden sterk verwant met de nabijgelegen stedelijke gebieden.

Ontwikkelingsmogelijkheden voor het landelijk gebied

In deze laatste paragraaf onderzoeken we de wenselijkheid van economische dragers in een landelijk gebied, zoals de Brugse Veldzone¹¹. De visie bindt in geen enkel geval de beleidsmatige keuzes die in het landinrichtingsproject in voorbereiding zijn.

We onderzoeken dit op twee vlakken: enerzijds de vernieuwingsmogelijkheden van de plattelandseconomie en kansen voor nieuwe economische activiteiten en anderzijds de aansturing van het ruimtelijk beleid.

Kansen voor plattelandsvernieuwing en nieuwe economische dragers

- Wanneer we kijken naar de toekomstige economische evolutie van het landelijk gebied de Brugse Veldzone kunnen we niet voorbij een aantal trends inzake plattelandsontwikkeling. De vroegere plattelandsontwikkelingsprogramma's hadden vooral een klassieke economische inkleuring. Naast accenten ter versteviging van de land- en tuinbouwsector (diversificatie en vernieuwing), lag de nadruk vooral op het ontwikkelen van een industrieel weefsel als voedingsbodem voor een verdere ontwikkeling van de tertiaire sector. Later kwam een verschuiving op gang van de productieve functies van het platteland naar eerder consumptieve functies, de ontwikkeling van het plattelandstoerisme.

De toekomstige globale evoluties van economische sectoren in België bieden misschien aangrijpingspunten om hierop verder te bouwen. Globaal voorziet het Planbureau voor België dat de tewerkstelling (bezoldigden en zelfstandigen) zal dalen in sectoren zoals de landbouw en verwerkende nijverheid. Groeisectoren zijn dan onder meer wel de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, de overige marktdiensten, vervoer en communicatie, bouw, handel en horeca. Deze prognoses hebben allemaal betrekking op de private sector. In de overheidssector wordt een lichte stijging verwacht. Het is evenwel duidelijk dat deze nationale trend niet zonder enige nuancering kan worden toegepast op een landelijk gebied, bepaalde evoluties zullen op een gedifferentieerde wijze plaatsvinden in de diverse subregio's.

Vanuit de economische vooruitzichten die het Planbureau heeft opgemaakt voor België voor de periode 2002-2007

kunnen we - met enige voorzichtigheid - vaststellen dat de verwachte negatieve evoluties voor de verwerkende nijverheid en de landbouw voor een aantal gemeenten in de Brugse Veldzone een impact zal (kan) hebben, bijvoorbeeld op het vlak van werkgelegenheid.

De verwachtingen op het vlak van tewerkstelling zijn dan wel positief in de bouw, horeca, transport, (dus groeifactor met effect naar werkgelegenheid en ruimtevrage) maar vooral 'overige marktdiensten' (zoals zakelijke dienstverlening, ...) en zorgverstrekking. Deze 'groeisectoren' kunnen zorgen voor een aantal nieuwe economische dragers.

Een plattelandsvernieuwing kan bijgevolg vooreerst geënt worden op de 'vernieuwde' landbouwactiviteiten. Hierbij denken we niet alleen aan de verkoop van hoeveproducten en hoevetoerisme, maar ook aan de 'verbrede opdracht' van de landbouw. Naast de strategische taak (garanderen van voedselzekerheid) en de economische taak (deel van een agrovoedingscomplex met een bijdrage in de nationale productie) heeft de land- en tuinbouwsector immers ook een sociale taak (creatie van werkgelegenheid en plattelandsontwikkeling), een landschappelijke taak (onderhoud en beheer van het platteland) en een recreatieve taak (recreatief medegebruik van het platteland). Als alternatief kan hieraan de natuurproductietaak (al of niet met beheersovereenkomsten) worden toegevoegd. Dit multifunctioneel takenpakket maakt het de sector mogelijk via deze verbrede maatschappelijke opdracht een bijdrage te leveren in de globale plattelandsontwikkeling, waaruit tevens aanvullende inkomsten kunnen worden gegeneerd.

Ten aanzien van de Brugse Veldzone is enige nuancering vereist. De Brugse Veldzone hebben we immers getypeerd als een "landelijk overgangsgebied" aanleunend bij de stedelijke gebieden Brugge en Torhout. Dit betekent dat een strategie tot economische ontwikkeling niet louter op lokale en endogene factoren verder kan bouwen en dat deze oog moet hebben voor de interactie en complementariteit tussen het stedelijk en landelijk gebied.

Voor de groeisectoren, zoals onder meer horeca, transport en overige marktdiensten (waaronder zakelijke dienstverlening), beschikken de landelijke gebieden in West-Vlaanderen, en vooral de Brugse Veldzone, bovendien over een aantal locatievoordelen (open ruimte, natuurlijk aantrekkelijk gebied, toerisme, goede woon-, werk- en leefomstandigheden, beperkte verkeershinder, gunstige geo-economische ligging ten aanzien van de economische poorten). Dit moet tevens in relatie worden gelegd ten aanzien van de negatieve lokalisatiequotering die de sterk verstedelijkte gebieden krijgen. Tenslotte geven de steeds verder ontwikkelende ICT-toepassingen extra mogelijkheden voor nieuwe economische activiteiten in een landelijk gebied.

Ruimtelijk beleid met een lokale inbedding

Het kader van het ruimtelijk beleid is vrij behoedzaam met de ontwikkelingsmogelijkheden in het landelijk gebied omgegaan en kiest in de eerste plaats voor een versterking

van stedelijke gebieden en specifieke economische knooppunten. Naast deze gebieden selecteren de Provinciale Ruimtelijke Structuurplannen hoofddorpen en woonkernen waar een beperkte lokale ontwikkeling kan aan toegekend worden. Daarnaast is er een afwegingkader voor bepaalde vormen van zonevreemde bedrijvigheid, zodat onder voorwaarden uitbreiding mogelijk is. Met dit alles is het bestaande beleid restrictief ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe economische dragers in het landelijk gebied.

Niettemin bieden zich opportuniteiten aan omwille van de nabijheid van de stedelijke gebieden, de sociaal-economische interacties tussen de steden en het landelijk gebied en tenslotte het draagvlak van het fijnmazig patroon van lokaal ingebedde economische activiteiten.

Maar met het creëren van nieuwe ruimte voor bedrijvigheid moet in het gebied van de Brugse Veldzone omzichtig worden omgegaan. De nabijheid van de stedelijke economische centra, de druk op de economische ruimte die zich in deze gebieden manifesteert, zal de vraag naar ruimte voor economische activiteiten buiten het stedelijk gebied zeker activeren. Effecten zoals de overloop van activiteiten uit de stedelijke gebieden moet vermeden worden, zonder evenwel de ontwikkelingsmogelijkheden van het landelijk gebied te verhinderen. Daarom is het van het grootste belang dat de in ruimtelijke structuurplanning vooropgestelde taakstelling aan bedrijventerreinen in de stedelijke gebieden, specifieke economische knooppunten en hoofddorpen effectief gerealiseerd worden. Complementair kan dan in de overige (landelijke) delen van het gebied een aanbod geboden worden: nieuwe lokale bedrijventerreinen of het activeren van bestaande, maar verouderde bedrijfsgebouwen.

Dit alles vraagt een ruimtelijk beleid dat sterker de vinger aan de pols houdt van de eigen (meer lokaal en streekgebonden) ontwikkelingen. Aan de orde is het herkennen van de ruimtelijke eisen van lokale bestaande en nieuwe economische activiteiten: deze zijn zowel van kwantitatieve aard (vraag naar ruimte) als van kwalitatieve aard (gevraagde perceelgrootte, inrichtingseisen van het bedrijfspand, ontsluiting, ...). Vervolgens is het van belang de ruimtelijke mogelijkheden die beantwoorden aan deze eisen in beeld te brengen en af te wegen.

We zijn van oordeel dat zelfs binnen het - als restrictief getypeerde - ruimtelijk beleidskader er voldoende marge is voor de uitvoering van deze opties, tot op het niveau van de landelijke kernen. Naast het voorzien van een aanbod in de (specifieke) economische knooppunten zal het beleid meer nadruk moeten leggen op:

- het maximale behoud van de bestaande economische dragers in overeenstemming met de ruimtelijke draagkracht;
- het aanbieden van ruimtelijke mogelijkheden op schaal van het gebied;
- het behouden en versterken van ruimtelijke kwaliteit ten aanzien van bestaande economische dragers.

Dit beleid zou in een streekverband wel sterker kunnen aangestuurd worden en heeft nood aan slagkrachtige instrumenten (zoals het grond- en pandenbeleid). De eisen die aan de realisatie zullen gesteld worden zijn hoog: zoeken naar geschikte ruimtelijke mogelijkheden in dorpskernen of aan de rand ervan, gepaste instrumenten om een kwalitatieve verwevenheid van activiteiten en/of landschappelijke inpassing na te streven.

- 1 Hans Desmyttere is hoofd van de afdeling sociaal-economisch beleid van WES, dr. Rik Houthaeye is hoofd van de afdeling ruimtelijke planning van WES en deeltijds docent bij de Universiteit Gent (Vakgroep Civiele Techniek).
- 2 De Roo N. en Thissen F. (1997), Leefbaarheidsonderzoek in de plattelandskernen van de Westhoek, Provincie West-Vlaanderen.
- 3 De Roo N., De Rynck F. en Vandelannoote S. (red.) (1999), De stille metamorfose van het Vlaamse Platteland, Die Keure, Brugge. Dit boek is het verslag van de Reflectiedag Platteland die doorging op 17 juni 1999 in Brugge. De Provincie West-Vlaanderen organiseerde in de maanden september en oktober van 2002 een reeks debatten onder de titel 'Quo Vadis met het West-Vlaamse Platteland?'.
 - 4 Bij de analyse zijn enkel cijfers opgenomen van de loontrekkende werkgelegenheid.
 - 5 Vergelijk Cabus P. en Vanhaverbeke W. (2001), De plattelandseconomie in de nabijheid van stedelijke gebieden. Een ruimtelijk-economische visie, Ruimte & Planning, jg. 21, nr. 4, 305-321.
 - 6 Het gebruik van RSZ-gegevens betekent dat in deze analyse enkel gegevens werden verwerkt van de bezoldigde tewerkstelling. De gegevens die werden verwerkt over het aantal bedrijven en het aantal tewerkgestelden werden ook beperkt tot deze activiteiten die normalerwijze voorkomen op bedrijventerreinen. De andere activiteiten worden buiten beschouwing gelaten.
 - 7 Om het begrip dorp of kern op een objectieve manier voor te stellen wordt gebruik gemaakt van de statistische sectoren zoals deze door het NIS worden gedefinieerd. Bedrijven die aan de rand van een dorp of op korte afstand van het dorp zijn gelegen, worden eveneens tot deze kern gerekend.
 - 8 Landelijke kernen zijn deze woonconcentraties in het buitengebied die niet geselecteerd werden als hoofddorp of woonkern in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan en waaraan bijgevolg geen bijkomende ontwikkelingsmogelijkheden inzake de woon- of werkfunctie werden toegekend.
 - 9 Exclusief de bedrijven die zich meestal niet vestigen op bedrijventerreinen (waaronder de kleinhandel zelf).
 - 10 Beperkt tot die activiteiten die normaal voorkomen op bedrijventerreinen.
 - 11 De 'land- en tuinbouw' en 'toerisme en recreatie', zijn de economische sectoren waar concrete inzichten bestaan op het vlak van ontwikkelingsperspectieven, maar die buiten het bestek van het onderzoek vielen.

ISOTHERME CONSTRUCTIES

HOSA

Montagebedrijf gespecialiseerd in de levering en de plaatsing van geïsoleerde panelen en deuren.

HOOGLEEDSESTEENWEG 442 - 8800 ROESLARE**TEL 051 24 28 75 - FAX 051 24 97 84****www.hosa.be - hosa@wanadoo.be**

Vraag onze uitgebreide referentielijst aan

Onze voornaamste troeven:

- Eigen mensen
- Financiële gezond bedrijf
- Volledig zelfstandig bedrijf
- Ervaring en flexibiliteit
- Eigen machinepark

EXCLUSIEF VERDELER

cool it
 BELGIUM

SERVICE NA VERKOOP

Het hoogstaande gamma industriële deuren van het merk COOLIT. Koel- en vries-, draai- en schuif-, pendel- en bedrijfsdeuren met tal van afwerkings- en uitrustingsmogelijkheden.

De RVS-bedrijfsdeuren van COOLIT. Een kwaliteitsproduct met design-karakter maar ook objectieve troeven als onderhoudsvriendelijk, lange levensduur, enz... Een product waarvan het bijzonder moeilijk is een gelijke te vinden op de Belgische markt.

